

УДК 378.4.091.3:[811.111'271.12'42:001]

ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ТА СТРУКТУРА ЕТАПІВ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ

Патівич О.В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті деталізується етапність навчання стилістичної унормованості наукового писемного англійського мовлення майбутніх фахівців природничих спеціальностей в умовах магістратури. Подано класифікацію та характеристику вправ для навчання академічного письма відповідно до етапів навчання. Стаття робить внесок у розвиток англійської мовленнєвої компетентності студентів у написанні наукової публікації з перспективою її виходу у реальний міжнародний англійськомовний науковий простір.

Ключові слова: академічне письмо, стилістична унормованість, етап навчання, метод вправління, проєктна методика.

Сучасна професійна підготовка майбутніх фахівців природничого профілю має орієнтуватися на перспективи міжнародної співпраці, забезпечення мобільності як науковців, викладачів, так і студентів у межах глобального освітнього і наукового простору. Приведення такої підготовки у відповідність до світових стандартів вищої освіти посилює необхідність удосконалення підготовки професійних кадрів у галузі іноземної мови та вимагає підвищення якості їх професійної підготовки. З огляду на це, науковець повинен володіти мовними засобами для вираження свого професійного досвіду.

Ефективність навчання значною мірою залежить від закономірності формування навичок і вмій студентів у різноманітних видах мовленнєвої діяльності та їх взаємодії, а відтак і релевантно підібраних вправ, послідовності їх застосування, кількості, обсягу та методичної системи загалом.

Актуальність проблематики зумовила мету даної статті, а саме: дати детальну характеристику етапності навчання, представити класифікацію та принципи побудови системи вправ для навчання стилістичної унормованості наукового писемного англійського мовлення майбутніх фахівців природничих спеціальностей в умовах магістратури.

Сутність будь-якої методики навчання іноземної мови реалізується у навчальному процесі через систему вправ, яка пропонується студентам для виконання як у аудиторний час, так і вдома чи в інформаційно-ресурсному центрі. І яка, відтак, є головним чинником, який повинен забезпечити успішне формування у студентів навичок і вмій іншомовного мовлення та має свою специфіку.

Для створення системи вправ, спрямованих на формування у магістрантів навичок та вмій стилістично унормованого наукового писемного мовлення, доцільно спиратись на підходи методистів до проблеми створення загальної системи вправ. В основу нашого дослідження покладено систему вправ, розроблену Н. К. Скляренко, тому що вона є найбільш теоретично обґрунтованою [11, с. 3–7].

Розроблені вправи до кожного етапу навчання стилістично унормованого наукового писемного мовлення передбачають необхідні компоненти: завдання, виконання, контроль виконаного завдання. Під час розробки вправ ми спиралась на методичні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмій: комунікативність вправ; вмотивованість мовленнєвих дій учнів; створення комунікативних ситуацій;

новизна; культурологічна спрямованість; ступінь забезпечення студентів необхідними опорами.

У навчанні стилістично унормованого наукового писемного мовлення використовуємо:

- рецептивні комунікативні вправи (для ознайомлення з лінгвістичними особливостями текстів, які студенти повинні навчитися складати; для розширення фахових знань студентів);

- некомунікативні вправи (для формування мовленнєвих навичок, необхідних для написання текстів певних жанрів: оволодіння мовним матеріалом – термінами, стереотипними виразами і стійкими фразами);

- репродуктивно-продуктивні вправи (для активізації мовленнєвих виразів, які вживаються у різних жанрах текстів, формуються вміння висловлювати комунікативні наміри адекватними мовними засобами, відбирати, комбінувати і варіювати мовні формули, граматичні та синтаксичні конструкції, відтворювати текст з опорою на зразок, на вступ або висновок);

- комунікативні продуктивні вправи (творчий етап) (для формування комунікативних умінь писати наукові тексти окреслених жанрів: створюються умови, максимально наближені до природної комунікації; студенти самостійно пишуть наукові тексти зазначених жанрів) [14].

Більшість науковців вправи для формування навичок та вмій писемного мовлення розрізняють за двома типами: 1) передмовленнєві (підготовчі) і 2) мовленнєві. Вправи першого типу призначені для оволодіння мовним матеріалом у графічному оформленні і для оволодіння операціями, пов'язаними з вираженням думок у письмовій формі (це вправи на розширення, трансформацію речень, а також складання розмаїтих планів). Вправи другого типу (мовленнєві) навчають писемно виражати власні думки (переказ, твір, розповідь, опис, анотування, переклад) [3; 13].

Проаналізуємо етапність у навчанні писемного мовлення, враховуючи досвід науковців.

І. В. Нержа виділяє три етапи навчання писемного мовлення: 1) підготовчий; 2) тренувальний та 3) етап продукції [8].

В. В. Матющенко, досліджуючи проблему навчання писемної ділової комунікації, виділяє п'ять етапів процесу навчання письма: орієнтування, планування, створення першого варіанта листа, редагування, складання остаточного варіанта [6].

М. Я. Кондратьєва виділяє два етапи – підготовчий та мовленнєвий, які реалізуються за допо-

могою відповідних вправ. Підготовчі – призначені для оволодіння мовним матеріалом у графічно-мов оформленні і для навчання певних операцій, пов'язаних із письмовим вираженням думок. Мовленнєві вправи спрямовані на формування умінь висловлювати думки своїми словами [4].

Р. Ю. Мартинова та А. В. Маслова у навчанні наукового писемного англійського мовлення (зокрема рецензії) магістрів виділяють три етапи: 1) лінгвокомунікативний, 2) навчально-мовленнєвий, 3) професійно-мовленнєвий. На *лінгвокомунікативному* етапі відбувається ознайомлення студентів із науковими текстами, із засобами вербалізації наукової інформації, повторення лексичних і граматичних засобів, потрібних для продукування наукового мовлення, перенесення лінгвального досвіду студентів на ситуації наукового спілкування; написання окремих висловлювань із вживанням мовного матеріалу на основі прочитаної чи прослуханої інформації; читання спрощених адаптованих наукових текстів, переказ їх, відповіді на запитання; написання наукових текстів на основі осмислення прочитаного; письмовий переказ наукових текстів. На *навчально-мовленнєвому* етапі триває ознайомлення студентів із науковою формою викладу думок на матеріалі автентичних наукових текстів; формування знань нової наукової лексики, вибраної з текстів; навчання вживання наукової лексики в поєднанні з раніше вивченою; формування умінь читання частково адаптованих наукових текстів та переказ їх; навчання написання наукових текстів на основі інтерпретації прочитаного. На *професійно-мовленнєвому* етапі завершується розвиток умінь наукового англійського мовлення; навчання незнайомої наукової та тематичної лексики у процесі читання; формування репродуктивних навичок вживання наукової лексики; читання наукових автентичних текстів та письмовий переказ їх; виклад наукового тексту у власній інтерпретації; написання наукового тексту на основі аналізу (рецензія) [5].

На думку Г. М. Дзіман навчання академічного мовлення має розпочинатися із ознайомлення з текстом-оригіналом за допомогою рецептивних вправ, спрямованих на аналіз тексту (формування навичок орієнтування у смисловій структурі тексту, навчання композиційного структурування, пошук потрібної інформації). На другому етапі навчання дослідника вважає доцільним застосування рецептивно-репродуктивних, рецептивно-продуктивних та продуктивних вправ, які допомагають студентам визначати головну інформацію, ознайомитись зі структурою тексту, закріплюють набуті знання, формують навички написання структурних елементів тексту, розвивають уміння висловлювати думки в письмовій формі, а також закріплюють лексичні та стилістичні вміння та вміння правильно оформлювати висловлювання у письмовій формі [1, с. 105–112].

У своїх працях науковці зробили значний внесок в етапність навчання академічного писемного мовлення, проте **не знайшли висвітлення** такі вкрай **важливі питання**: 1) не конкретизовано роботу з подолання логіко-формальних труднощів, з основними характеристиками наукового тексту (логічності викладу; інформативності, абстрагованості тощо), 2) не визначено прийомів подолання

відхилень від структурно-композиційних, лексико-стилістичних, стилістично-фразеологічних, морфолого-стилістичних, стилістично-синтаксичних, текстуально-стилістичних та прагматичних (комунікативно-стилістичних) норм наукового тексту; 3) не визначено етапів та прийомів навчання написання наукових текстів із дотриманням їхньої піджанрової належності; 4) у проаналізованих працях відчутний розрив між аналітичною роботою з науковими текстами та продуктивною мовленнєвою діяльністю (науковці рекомендують після аналітичної праці з готовими текстами переходити відразу до створення власних текстів) – на наше переконання, слід зробити проміжні етапи, які акцентують увагу студентів на конкретних структурно-композиційних та лінгвостилістичних особливостях наукових текстів, сформувані навички вживання стилістично унормованих мовних засобів, речень-скрепів, способів вираження зв'язності в науковому тексті, слів, які слугують для вираження пояснення, конкретизації, аргументації; 5) до написання наукових текстів студентами магістратури не розроблено технології інтегрованого підходу, який має ґрунтуватися на міждисциплінарних зв'язках, розширенні інформаційного поля магістранта; такою методикою може бути метод проекту.

Тож зважаючи на напрацювання в етапності навчання писемного мовлення, на коло проблем нашого наукового дослідження, на структурно-композиційні та лінгвостилістичні особливості наукового мовлення, на знання, навички та вміння, якими повинні оволодіти студенти, нами визначено **чотири етапи навчання** стилістично унормованого наукового писемного мовлення: 1 етап – орієнтаційний; 2 етап – дотекстовий; 3 етап – текстово-трансформаційний; 4 етап – текстово-проектний.

Метою 1-го, **орієнтаційного**, етапу визначено **формування знань про стилістичні норми наукових текстів (наукової статті, наукових тез, анотації)** шляхом: а) проведення аналізу структурно-композиційних особливостей наукової статті, наукових тез, анотації (на предмет наявності основних композиційних елементів цих текстів); б) здійснення аналізу способів досягнення основних характеристик наукового тексту – логічності викладу; інформативності тексту, аргументованості, наявності формату наукової дискусії, способів та ситуацій уведення інтертекстуального матеріалу, достатності інформації, нейтральної емоційності тексту, абстрагованості та об'єктивності викладу інформації; в) проведення аналізу особливостей і засобів ланцюгового та паралельного типів зв'язку між реченнями та частинами тексту, зокрема способів вираження анафоро-антецедентних зв'язків, речень-скрепів, слів, що служать для вираження пояснення, конкретизації, аргументації тощо складених сполучних засобів; г) проведення аналізу текстів, які мають відхилення від норм наукового стилю, зокрема від структурно-композиційних норм, а також змістові лакуни, відхилення від генеральної лінії сюжету наукової статті (тез), різні інформаційні блоки, які не стосуються мети та завдань дослідження; г) проведення аналізу лексичних та граматичних засобів наукових текстів; д) порівняння наукових текстів з науково-популярними;

е) аналізу структурно-композиційних та лінгвостилістичних особливостей власне-наукових та історико-наукових оглядових статей, описових та реферативних анотацій, наукових тез трьох видів: «постановка проблеми», «результати дослідження», «нова методика роботи».

Метою 2-го, **дотекстового**, етапу визначаємо **формування навичок вживання в науковому мовленні стилістично унормованих мовленнєвих одиниць** шляхом: а) виконання некомунікативних лексичних вправ; б) некомунікативних граматичних вправ; в) виконання трансформаційних та коректурних мовних вправ на моделювання речень, які за лексичними та граматичними ознаками відповідають нормам наукового стилю.

Мета 3-го, **текстово-трансформаційного**, етапу полягає у **формуванні умінь моделювати стилістично унормовані наукові тексти вказаних жанрів із готового текстового матеріалу** шляхом а) виконання трансформаційних комунікативно-стилістичних вправ на досягнення логічності викладу, аргументованості, наявності формату наукової дискусії, нейтральної емоційності тексту, абстрагованості та об'єктивності викладу інформації, на використання способів та ситуацій введення інтертекстуального матеріалу; б) виконання вправ на вживання анафоро-антецедентних засобів зв'язку, речень-скрепів, слів, які слугують для вираження пояснення, конкретизації, аргументації тощо складених сполучних засобів; в) виконання трансформаційних текстуально-стилістичних вправ на переформатування фрагментів тексту, які належать до іншого стилю, зокрема науково-популярного, в науковій.

Метою 4-го, **текстово-проектного**, етапу визначаємо **формування умінь написання стилістично унормованих наукових текстів таких жанрів із використанням методу проекту; умінь організувати роботу з написання наукових текстів**: історико-наукових оглядових та власне-наукових експериментальних статей, описових та реферативних анотацій, наукових тез трьох видів: «постановка проблеми», «результати дослідження», «нова методика роботи».

Перший, **орієнтаційний**, етап реалізуємо за допомогою мовленнєвих аналітичних вправ у читанні, які можна поділити на чотири групи:

I група: мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення загальностильових характеристик наукових текстів:

1) мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення ступеня науковості проблематики; визначення ступеня науковості заголовка, зовнішнього оформлення;

2) мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення способів досягнення основних характеристик наукового тексту – логічності викладу; інформативності тексту, аргументованості, наявності формату наукової дискусії, способів та ситуацій введення інтертекстуального матеріалу, достатності інформації, нейтральної емоційності тексту, абстрагованості та об'єктивності викладу інформації; на визначення глибини дослідження наукового питання;

3) мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення особливостей і засобів зв'язку між реченнями та частинами тексту, речень-скрепів, слів, які слугують для виражен-

ня пояснення, конкретизації, аргументації тощо, складених сполучних засобів;

4) мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення відхилень від структурно-композиційних, лексико-стилістичних, стилістично-фразеологічних, морфолого-стилістичних, стилістично-синтаксичних, текстуально-стилістичних та прагматичних норм наукового стилю.

II група: мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення жанрово-специфічних характеристик наукових текстів:

1) мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення структурно-композиційних особливостей наукової статті, наукових тез, анотації (щодо наявності основних композиційних елементів цих текстів);

2) мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення лексичного та граматичного складу наукових текстів диференційовано за жанрами;

3) мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення відхилень від структурно-композиційних, лексико-стилістичних, стилістично-фразеологічних, морфолого-стилістичних, стилістично-синтаксичних, текстуально-стилістичних та прагматичних норм конкретного жанру.

III група: мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення міжстильових характеристик текстів: вправи на порівняння структурно-композиційних, лінгвостилістичних і прагматичних характеристик наукового та науково-популярного текстів.

IV група: мовленнєві рецептивно-аналітичні вправи на читання та визначення піджанрово-специфічних характеристик наукових текстів: вправи на читання та визначення структурно-композиційних і лінгвостилістичних особливостей власне-наукових експериментальних та історико-наукових оглядових статей, описових та реферативних анотацій, наукових тез трьох видів: «постановка проблеми», «результати дослідження», «нова методика роботи».

Другий, **дотекстовий**, етап реалізуємо за допомогою некомунікативних та умовно-комунікативних вправ, які можна поділити на чотири групи.

I група – некомунікативні лексичні вправи на вживання: а) лексичних та б) фразеологічних одиниць, релевантних науковому стилю.

II група – некомунікативні та умовно-комунікативні граматичні вправи на вживання граматичних одиниць, релевантних науковому стилю.

III група – некомунікативні та умовно-комунікативні вправи на вживання виразів, які використовуються в різних композиційних елементах наукового тексту (наприклад, у ситуації повідомлення теми, визначення цілей).

IV група – трансформаційні та коректурні некомунікативні та умовно-комунікативні вправи на моделювання речень, які за лексичними і граматичними ознаками відповідають нормам наукового стилю.

Третій, **текстово-трансформаційний**, етап реалізується за допомогою комунікативно-стилістичних вправ, спрямованих на формування умінь моделювати стилістично унормовані наукові тексти вказаних жанрів з готового текстового матеріалу. Ці вправи можна поділити на три групи.

I група – трансформаційні комунікативно-стилістичні вправи на формування логічності викладу, аргументованості, наявності формату наукової дискусії, нейтральної емоційності тексту, абстрагованості та об'єктивності викладу інформації, на використання способів та ситуацій введення інтертекстуального матеріалу;

II група – підстановчі та трансформаційні вправи на вживання речень-скрепів, слів, які слугують для вираження пояснення, конкретизації, аргументації.

III група – трансформаційні вправи на переформування фрагментів тексту, які належать до іншого стилю, зокрема до науково-популярного, в науковій комунікативно-стилістичній та комунікативно-стилістичній вправах.

Четвертий, **текстово-проектний**, етап передбачає написання текстів власне-наукових та історико-наукових оглядових статей, описових і реферативних анотацій, наукових тез трьох видів: «постановка проблеми», «результати дослідження», «нова методика роботи» з використанням проектною методикою.

У *керівництві роботою* над проектом визначаємо такі види робіт: 1) вибір теми проекту, його типу та кількості учасників; 2) постановка завдань, які слід вирішити; 3) розподіл завдань учасникам проекту; 4) самостійна робота студентів: виконання своїх завдань; 5) проміжні обговорення напрацювань у групах; 6) захист проекту, опонування; 7) колективне обговорення проекту, надання зовнішньої оцінки, формулювання висновків [2, с. 40].

У *написанні тексту* спираємося на етапи, визначені О. Москалець, Л. Латуліппе, Д. Олшер: 1) підготовча робота: вибір теми, продукування ідей, упорядкування ідей; 2) написання першого варіанта тексту; 3) самоаналіз або взаємоаналіз написаного; 4) індивідуальне або групове вдосконалення написаного; 5) презентація створеного тексту [7; 15; 16].

У *визначенні типу* проекту з підготовки наукової статті взято за основу загальнодидактичну типологію проектів, розроблену Є. С. Полат [10]:

1) домінуючий у проекті метод або вид діяльності: дослідницький, творчий, рольово-ігровий, інформаційний, практико-орієнтований;

2) предметно-змістова сфера: монопроект і міжпредметний проект;

3) характер координації проекту: з відкритою, явною координацією і з прихованою координацією (неявний, що імітує учасника проекту);

4) характер контактів (серед учасників одного навчального закладу, одної групи, міста, регіону); внутрішній (або регіональний) і міжнародний;

5) кількість учасників проекту (особистісні, парні, групові);

6) тривалість проекту (короткостроковий, середньої тривалості, довгостроковий).

Згідно з наведеною класифікацією, написання наукової статті з анотацією та тезами до неї можна кваліфікувати як дослідницький, міжпредметний (з використанням знань різних дисциплін), з відкритою координацією (викладач не нав'язливо спрямовує роботу учасників проекту, організовуючи в разі потреби окремі етапи проекту, діяльність окремих його учасників), особистісний (проект наукової статті виконує у рамках магіс-

терського дослідження один студент), (проте написання навчальної статті з анотацією та тезами до неї здійснюється у міні-групах), середньої тривалості (триває кілька тижнів) проект.

Для написання наукової статті з анотацією та тезами до неї як дослідницького проекту, потрібна структура, наближена до справжнього наукового дослідження, або така, що повністю збігається з ним (аргументація актуальності теми дослідження; визначення проблеми дослідження, його предмета та об'єкта; позначення завдань дослідження; визначення методів дослідження, джерел інформації; висунення гіпотез розв'язання означеної проблеми, визначення шляхів її розв'язання; обговорення отриманих результатів, висновки; оформлення результатів дослідження; позначення нових проблем для подальшого дослідження процесу) [12].

Проект із написання наукової статті з анотацією та тезами до неї вважаємо найбільш оптимальним методом навчання цього виду діяльності, який здатен розв'язати кілька навчальних завдань: а) удосконалення умінь оглядового, пошукового та вивчаючого читання; б) формування, розширення та поглиблення фахових знань, знань фахової лексики та термінології; в) удосконалення лексичних, граматичних та лінгвосоціокультурних навичок; г) формування умінь писемного мовлення відповідно до стилю та жанру – написання наукової статті з анотацією та тезами до неї.

Зміст проекту з написання наукової статті з анотацією та тезами до неї полягає в тому, що студенти 1) пишуть власне-наукову та історико-наукову оглядову статтю (на 8–12 сторінок формату А4, 14 кегль, 1,5 інтервала); 2) складають до них по дві анотації – описову (на 500 знаків) та реферативну (до 1000 знаків); 3) складають до написаних статей наукові тези (на 2 сторінки формату А4, 14 кегль, 1,5 інтервала) одного із запропонованих жанрів «постановка проблеми», «результати дослідження», «нова методика роботи».

Студентам пропонується написати два проекти, що відображають досліджувану проблематику магістерських робіт, а саме оглядову статтю (*survey article*) та наукову експериментальну статтю (*experimental scientific article*).

До підготовчого етапу, на нашу думку, належить проблематизація; цілепокладання; планування діяльності; до організаційного – здійснення діяльності; до етапу презентації – презентація проекту та рефлексія.

Отже, в нашому дослідженні будемо оперувати трьома етапами.

На **першому етапі** відбувається **підготовча робота до написання статей**, яка, на наш погляд, має складатися з двох частин: 1) планування процесу написання статті; 2) зняття предметних труднощів.

Першим кроком у плануванні процесу написання статті є визначення теми та піджанру наукової статті. Тему статей та їх піджанр пропонує викладач.

Дальший крок – обговорення структурно-композиційних особливостей історико-наукової оглядової та власне-наукової експериментальної статей.

На цьому етапі використовуємо підготовчі завдання. Після цього студенти встановлюють та

формулюють: мету дослідження; об'єкт і предмет дослідження; коло актуальних проблем, які потребують розв'язання; в експериментальній роботі – висувають гіпотезу дослідження; укладають список літератури – найбільш актуальних наукових праць (обсягом 10–20), опублікованих у фахових наукових виданнях України та за кордоном; складають план наукової статті – визначення основних компонентів (вступу, основної частини, висновків) та прогнозування їхнього наповнення.

Для написання оглядової статті здійснюється збір актуальної інформації, яка глибоко, повно й вичерпно розкриває суть досліджуваної проблеми; а також розташування її за хронологією.

Для написання власне-наукової експериментальної статті здійснюється планування та організація експериментальної роботи; визначення методів обробки та обчислення даних експерименту.

Написання наукової статті слід розпочинати з аналізу дефініцій основних понять, якими науковець буде оперувати у статті.

Уся підготовча робота здійснюється під керівництвом викладача:

1) викладач визначає тему та піджанр наукової статті;

2) за допомогою методу «мозкового штурму» студенти під керівництвом викладача формулюють мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; визначають коло актуальних проблем, які потребують розв'язання; висувають гіпотезу дослідження; визначають ключові поняття, яким слід дати дефініцію; найбільш вдалі формулювання студенти занотують;

3) студенти самостійно складають список літератури, пізніше обмінюються вибраними джерелами, доводять доцільність їхнього використання для написання статті;

4) студенти самостійно читають, аналізують та реферують наукові джерела, пізніше обмінюються інформацією, яку вони вибрали, доводять її доцільність використання в науковій статті; викладач координує діяльність студентів, за потреби, допомагає визначитися з найбільш важливою інформацією.

На другому, організаційному, етапі продовжується робота з написання наукової статті: а) історико-наукову оглядову статтю студенти пишуть відразу після проведення підготовчої роботи, користуючись мовленнєвими опорами; б) перед написанням власне-наукової експериментальної статті магістранти проводять експеримент.

Мовленнєві опори відіграють важливу роль у навчанні самостійного продуктивного мовлення.

У доборі опор для написання проектів, що є науковими текстами, взято за основу класифікацію Ю. І. Пасова, який розподіляє опори на змістові та смислові; вербальні та зображувальні. До

змістових вербальних вчений відносить тексти, мікротексти, плани, логіко-синтаксичні схеми; до смислових – слова як смислові віхи, лозунги, афоризми, прислів'я [9, с. 180–181].

У навчанні написання наукових статей, анотацій, наукових тез використовуємо як опори: а) окремі слова, фрази, б) фрагменти текстів, або мікротексти, в) цілісні тексти наукових статей, анотацій, наукових тез. Для навчання написання цілісних наукових текстів розроблено виконавчі вправи.

Першим проектом, який студенти виконують, є наукова стаття. На матеріалі наукової статті студенти пишуть описову й реферативну анотацію та наукові тези у форматі «результати дослідження».

Під час написання анотації використовуємо як опори окремі фрази та цілісні тексти двох анотацій.

На третьому етапі (презентація) кожна група студентів демонструє текст наукової статті з анотаціями та тезами. Відбувається обговорення матеріалів:

I. Зовнішнє оформлення: наявність усіх компонентів (назва, автори, анотація, текст статті, бібліографія); правильність оформлення таблиць, графіків, рисунків, формул.

II. Композиція тексту: наявність композиційних елементів (вступ, актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, основна частина, виклад результатів дослідження, висновки, перспективи дослідження).

III. Стилїстика тексту: оцінка відповідності лексичних, фразеологічних, синтаксичних одиниць науковому стилю; оцінка комунікативно-стилістичних і текстуально-стилістичних характеристик тексту.

IV. Глибина дослідження: оцінка інформативності, доказовості та вірогідності одержаних результатів.

V. Науковість викладу: оцінка ступеня логічності, абстрагованості, об'єктивності, точності, нейтральної емоційності, експліцитності.

Після презентації студенти віддають проекти викладачеві на перевірку, а згодом пишуть індивідуальні за темами своїх магістерських робіт.

Отже, навчання стилістично унормованого наукового писемного англійського мовлення здійснюється у чотири етапи з використанням підсистеми некомунікативних, умовно-комунікативних та комунікативних вправ, а також завдань, за допомогою яких реалізується останній, четвертий, текстово-проектний етап. Виконання завдань, наведених вище, сприяє розвитку у студентів компетенції у створенні власного наукового письмового тексту з перспективою публікації у фаховому виданні. А також це стане основою для подальшої розробки системи і комплексу вправ у нашому дослідженні.

Список літератури:

1. Дзіман Г. М. Навчання студентів-магістрів технічних спеціальностей академічного письма англійською мовою / Г. М. Дзіман // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. – № 5. – С. 105–112.
2. Душкова Н. Н. Обучение творческому монологическому высказыванию учащихся старших классов средней общеобразовательной школы с использованием метода проектов: на материале английского языка: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Наталья Николаевна Душкова. – М., 2009. – 239 с.
3. Зэкри М. Методика обучения письменной речи и проблемы контроля уровня её формирования на занятиях по русскому языку в условиях арабской языковой среды (начальный этап языкового ВУЗа): дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Зэкри Мунир. – М., 1985. – 151 с.

4. Кондратьева М. Я. Различные виды работ для обучения письменной речи на иностранном языке в средней школе / М. Я. Кондратьева // NovaInfo. – 2013. – № 16. – Режим доступа: <http://novainfo.ru/archive/16/obucheniye-pismennoy-rechi>
5. Мартынова А. Г. Обучение академическому письменному дискурсу в жанре экспозиторного эссе (На материале старших курсов языкового вуза): дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Анна Геннадьевна Мартынова. – Омск, 2006. – 207 с.
6. Матюшенко В. В. Обучение письменной деловой коммуникации на занятиях по немецкому языку в неязыковых вузах (экономический профиль): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Виктория Владиславовна Матюшенко. – М., 2007. – 234 с.
7. Москалец О. О. Етапи навчання іншомовного писемного мовлення як засобу спілкування / О. О. Москалец // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 6.
8. Нужа И. В. Обучение иноязычной профессионально ориентированной письменной речи студентов социологических факультетов: на материале английского языка: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ирина Витальевна Нужа. – СПб., 2010. – 247 с.
9. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Ефим Израилевич Пассов. – М.: Рус. яз., 1989. – 276 с.
10. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 31–36. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://distant.ioso.ru/library/publication/iaproj.htm>
11. Склярченко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок та вмінь / Н. К. Склярченко // Іноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 3–7.
12. Таргамадзе А. В. Использование метода проектов в формировании исследовательских умений у студентов / А. В. Таргамадзе // Научные исследования в образовании. – 2012. – № 6. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-metoda-proektov-v-formirovanii-issledovateljskih-umeniy-u-studentov>
13. Тутатчикова И. Н. Методика обучения письменной речи на английском языке на первом курсе языкового вуза с использованием печатного пособия и компьютерной программы: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ирина Николаевна Тутатчикова. – М., 2003. – 158 с.
14. Фрезе О. В. Методика формирования иноязычной коммуникативной компетенции в письменном деловом общении в электронной среде / О. В. Фрезе // Педагогическое образование в России. – 2012. – № 1. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://ores.su/en/journals/pedagogicheskoe-obrazovanie-v-rossii/2012-nomer-1/a64928>
15. Latulippe L. Writing as a Personal Product / Laura Latulippe. – New Jersey: Regents Prentice Hall, 1992. – 221 p.
16. Olsher D. Words in Motion: an Interactive Approach to Writing / David Olsher. – New York: Oxford University Press, 1995. – 126 p.

Патиевич О.В.

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

СОДЕРЖАТЕЛЬНОЕ НАПОЛНЕНИЕ И СТРУКТУРА ЭТАПОВ ОБУЧЕНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ АКАДЕМИЧЕСКОЙ ПИСЬМЕННОЙ КОММУНИКАЦИИ СТУДЕНТОВ МАГИСТРАТУРЫ

Аннотация

В статье детализируются этапы обучения стилистической нормированности англоязычной научной письменной речи будущих специалистов естественнонаучных специальностей в условиях магистратуры. Представлена классификация и характеристика упражнений для обучения академической письменной коммуникации в соответствии с этапами обучения. Статья вносит вклад в развитие англоязычной речевой компетентности студентов в написании научной публикации с перспективой ее выхода в реальное международное англоязычное научное пространство.

Ключевые слова: академическая письменная коммуникация, стилистическая нормированность, этап обучения, метод упражнения, проектная методика.

Ratuyevych O.V.

Ivan Franko National University of Lviv

TEACHING ENGLISH ACADEMIC WRITING WITHIN A MASTER'S PROGRAMME: CONTENT AND STRUCTURE OF LEARNING STAGES

Summary

The article provides the thorough description of learning stages of stylistic requirements for academic writing while teaching students doing their Master's Degrees in Sciences. The article focuses on the detailed description of the essence of tasks aimed at teaching academic writing according to the stages. The article contributes to the development of professional competence taking into consideration the students' individual professional needs as well as to the formation of the ability to independently write a scientific article at the level the paper could be accepted for publication abroad.

Keywords: academic writing, stylistic requirements, learning stage, task-based learning, project-based learning.